Leto X. V.b.b. Dunaj, dne 10. septembra 1930 St. 37.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—.

Njegova politika.

Dandanes se najrajše in največ govori beseda „politika“. Naj si je v pisani, govorjeni ali samo mišljeni besedi, naj si je na vasi ali v mestu, v tem ali onem poklicu, povsod je krilatica našega časa in našega ljudstva: politika.

Pogovarjal se je o svoji politiki v družbi vojskovodij Aleksander macedonski; izvojeval je bitke, podjarmil narode, ustvaril velikansko državo. Ko je minul, je sad njegove politike razpadel, njemu je ostal v zgodovini priimek „Veliki“, naprej pa je gradil in določeval drugi, ki razume boljšo politiko.

Drzen in velik program si je ustvaril Napoleon s svojo veliko energijo in svojim delom. Misel, katero danes prerešetavajo diplomati ob zelenih mizah, kako namreč združiti razdvojene dele evropske celine, je menil Napoleon izvesti v vojnih pohodih in z ukazi. Misel mu je bila življenje; a dobri vojskovodja je podlegel boljšemu, njegova politika se je umaknila boljši. In danes ve zgodovina povedati samo, da bi bilo zanj dobro, da bi bil izginil s pozorišča življenskega, ko je bil na višku slave, in ne tako, da je gledal svoj zopetni konec.

In menil je manjši Viljem v krogu svojih generalov in državnikov, da je pripravljeno dovolj, da se izvede široko zasnovani načrti nemške eksplozije od Atlanta tja do Bagdada, od Belta dol do Adrije. Dobro je poznal sovražnikovo moč in pretehtal svoje sile, pozabil pa je bil na račune in sile višjega in podrli so se njegovi načrti in sanje razblinile v nič. Da bi bil avstro-ogrski monarh poznal besedo tolerance in bratstva, morada bi stala stara očetnjava še danes. Tako pa so izginile države in na povojnih razvalinah gradi naprej Veliki v svoji neprečunljivi politiki.

Danes menijo diplomatje za zelenimi mizami, da lahko kujejo svoje načrte, začrtavajo sami meje, ustvarjajo sami pogodbe. Saj je naša povojna doba sama napretrgana veriga konferenc in pogodb, pokretov in prekucij, demonstracij in manifestacij. Visoko leteče besede v govorih, listi z razprto tiskanimi članki, knjige z nejasnimi naslovi, programi te ali one vrste, povsod tod se meni, da se dela in ustvarja pot in smer življenju in človeštvu, poedincem ter narodom. Pa besede se izgovorijo, listi izginejo z dnevi, knjige ostanejo zaprte in programi neizvedeni, življenje pa gre svojo pot po besedi in programu Njegove politike. Ironija dobe in njenega ljudstva pa je ta, da se v očigled brezuspešnosti svoje politike že bolj zarijeta vanjo in skušata trdovratno slediti svojim ciljem in načrtom. Povojna Evropa še ni storila koraka naprej v ustvarjenju dobrih misli, plemenitih značajev, višjih ciljev. Njena leta bi lahko šteli le po zasedanjih in konferencah, njene može bi našli le za zelenimi mizami. Kot še nedavno, tudi danes še štejemo narode po številu in izdatnosti njihovih političnih sredstev: Menimo, da bodo čete oboroženih vojakov odtehtale moč in zdravje vsega ljudstva; da bodo polne državne blagajne zadostovale v dosego naših ciljev, da bodo možje politiki preobrazili svetovno obličje. Današnji svet poznamo po njegovih političnih norostih, narode merimo s števili poslancev, svojo rešitev vidimo v volitvah. Morda bi bilo boljše, da bi prepustili narodi svojo politiko drugim rokam, ki so je bolj vešče, rokam velikega politika. Boljše bi potem morda bilo narodom, iz katerih se hoče danes črpati, jemati in uporabljati, posoda, iz katere se hoče zajemati, pa je že davno prazna.

Tudi nam je danes bolj kot nekdaj potrebna vera v Njegovo politiko! Ljudstvo, ki je ohranilo to svojo vero, ne more umreti, ne more izginiti. Ni je morda v vsem našem življenju tisočletja svetlejše točke in lepše misli, kot je sledeča: Naše ljudstvo hoče biti v vsem svojem delu, v vseh svojih organizacijah, v svojem tisočletnem žitju in bitju nositelj lepe in plemenite misli, ki najde v svojem zadnjem koncu svoj cilj v Njem. Tisočletno življenje našega naroda se zdi kot dolga pot celega ljudstva v trpljenju, dolg križev pot na Golgoto. Se je ohranjen ljudstvu velik del njegovega preprostega otroštva, dobra beseda najde zveste poslušalce, plemenite značaje se razume ceniti, še drži poštena beseda in zvesta obljuba, zdravo je še ljudstvo v svoji veri.

Nepreračunljiva so Njegova pota in načrti. Zakaj pač še dovoljuje, da se odtujuje takemu ljudstvu njegova mladina, ki ostaja nepismena in nepoučena? Zakaj pusti narod v njegovi podrejenosti in zavesti manjvrednosti? Danes, narod koroško-slovenski, lahko postajaš ponosen, da mu ti v svoji podrejenosti in odvisnosti od drugega ljudstva služiš še v posebne namene, ki te morajo voditi v še lepše vstajenje. Misli, narod, kdaj so bili tvoji svetli dnevi! Tedaj, ko so ječali tvoji duhovniki v temnicah, tedaj, ko jih je pljuvala drhal temnih ulic, tedaj, ko so preganjali tvoje najboljše sinove. Vedi, da si bil tedaj nositelj lepe in plemenite misli. Trpljenje Tvoje se zdi kot velika daritev. V trpljenju in bolesti narodi nikdar ne propadajo, zakaj trpljenje in bolest ti hranita zaupanje in vero. V veselju in zmagoslovaju pa se rad prevzameš in odtujiš svojemu otroštvu, in zato začneš propadati in umirati.

Naj ostane torej naš pogled upanja in zavesti poln, dokler bomo sledili Njegovim postavam. Ne od drugod ne bo rešilne politike, ne iz deželnih zborov in zasedanj, marveč iz nas samih pride rešitev. Da pa jim postanemo nezvesti,, ki zapišemo smrtni znak na svoje čelo mi sami. Kljub velikemu številu, bogatim sredstvom in slavni zgodovini izumirajo danes germanski in romanski narodi na brezotročju in nadkulturi. Velika naloga slovanskih narodov pa je, da zagospodujejo zemlji v miru, bratstvu in ljubezni, če Mu ostanejo zvesti. To je Njegova politika.

Skrbimo za kmetiški obstoj.

Kmetiški veščak Rihard Dolberg razpravlja v listu „Reichspost“ vprašanje, kako se naj vzdrži srednjeevropski kmet. V ti razpravi beremo, da je v letu 1928 avstrijski delavec počez zaslužil v letu 2500 S. Ako vzamemo vženjenega človeka in mestno draginjo, nikakor ne porečemo, da ima mož preveč in mu zaslužka ne zavidamo. Ali gorjanski kmet je tisti čas počez zaslužil samo 600 do 830 S, kmet v poljih 1000 S in v izredno dobri legi ponajveč 1650 S. V Švici je kmetijstvo zelo napredno, kmečki zaslužek je tam boljši; kmet tam zasluži v letu 2000 frankov (švicarskih), ali delavec jih počez zasluži 3300, torej ima 70% zaslužka več nego kmet.

Dobro je, da veščaki pridejo s takšnimi številkami na dan. Vsi smo čutili, da je boljše biti delavec v mestu, nego kmet na deželi. Delavec je boljše oblečen, delavec je boljše rejen, delavec si gradi svoj dom. Delavec, ako je zdrav, ima svoj zaslužek, ako zboli, ima zdravnika in ima, če treba, bolnišnico. Vsega tega kmet nima in si ne more takšnega oskrbovanja dobiti, ker mu za vse to primanjkuje denarja. Denarja pa ni, ker kmečki pridelek nima primerne cene. Dolberg je izračunal, da je indeks za rastlinska živila: žito, krompir v letih 1926 do 1929 padel od 152,2 na 131,8, indeks industrijskega blaga pa se je v istem času dvignil od 143,7 na 158,8. Kar je bilo l. 1926 vredno 152 S, bilo je l. 1929 vredno samo še 131 S in industrijsko blago, ki se je kupilo l. 1926 za 143 S, se je moralo plačati l. 1929 s 158 S. Kmetiški pridelek je padel v ceni za 14%, industrijski pridelek se je podražil za 10%; torej tu nastane diferenca 24%.

Kako pa je vse to prišlo? Industrija ima vse cene kartelirane, brez postave in brez državnega zbora si je delavstvo napravilo svoj industrijski monopol. Delavci so se združevali, združeni so vpostavili svoje tarife, določili so si delovni čas, izsilili so si razna zavarovanja. To je napravila organizacija delavcev, ki zahteva, in državna oblast se ji podaja vsepovsod. Kmet pa je v organizaciji zaostajal in je naprej le pričakoval, da ga država varuje s primerno carino, da država uvede še zanj monopol zadostne delovne plače, kakor so si takšno plačo izsilili delavci, Država se do zdaj ni upala storiti za kmeta kaj izdatnega, ker je delavec organiziran, in ta pravi, da si ne pusti podraževati kruha. A kmet si je mirno pustil podraževati industrijske pridelke. Do primerne plače za pošteno delo imata oba pravico, delavec in kmet. Zastopniki delavcev so pa delali le stanovsko politiko in so kmetu prepuščali, da skrbi za vso državo.

Vsaka krivica pa tepe krivičnika. Na krivi poti smo. Delavcu so agitatorji pravili: Izkoriščujejo te ljudje, za katere delaš, in ti ne dajajo, kar si zaslužil. Treba je zahtevati, kar je tvojega. A pred delavcem ne stoji izkoriščevalec, pred njim stoji delavstvo, stoji kmetijstvo: iz teh se ne da izsiliti nič in če se blago z organizacijo podražuje, bosta kmet in delavec hodila strgana. Kmet ne bo mogel popravljati svojega doma, delavec bo kupoval manj mesa in hodil v zakrpani obleki. Konzum ponehava, ljudje manj kupujejo, kakor bi bilo treba in bi bilo upravičeno, zato se množi število brezdelnih ljudi. Prištejmo k brezposelnim še žene in otroke in pridemo na to, da se 20% ljudstva redi ob državnem denarju, brez dela, brez zaslužka hira in umira. Ako je zaslužek v mestu toliko boljši kakor na deželi, je nemogoče kmečko mladino zadržavati, ne da bi drvela v mesta. Če jih ne sprejemajo javna dela, ne pri železnici in pri cestah, jih bodo sprejemali zasebniki, obrtniki in drugi, ker je sveži kmečki človek vajen dela, je utrjen in z malim zadovoljen ter ni tako uporen kakor mestni delavec. Ti ljudje drve v mesto, zato pa bo delavec, ki je letos služil 600 S v mesecu, čez 10 let med brezdelnimi in bo v mesecu dobivil samo še 70 S podpore. Tako je tedaj ta položaj krivičen, je nevzdržen in poguben tudi za mestnega delavca. Rastoče število brezdelnnih ljudi ni slučajno kakor morebiti toča. Ta pojav je postal trajen, ker izvira iz nereda, ki se je urinil v gospodarske razmere. Učenjaki pravijo, to je strukturna napaka, napaka v zgradbi državnega redu ali nereda. Kaj pa se tedaj naj ukrene? Proti uplivu industrije in delavcev je treba uveljaviti upliv kmeta. Kmetijstvo je podlaga industriji. Pred vojno se je moglo misliti samo na izvoz in se je moglo kmeta prezirati, zdaj mora industrija in mora delavec razumeti, da je kmet njegov redni odjemalec in da mora biti med njima neko ravnotežje.

POLITIČNI PREGLED

Spremembe v vodstvu Heimwehra. Dne 2. t. m. se je zbralo vrhovno vodstvo Heimwehra v Schladmingu na posvetovanje. Glede nastopanja pri bodočih volitvah ni prišlo do enotnega naziranja. Heimwehr se je nahajal v zadnjem času v razsulu. Dr. Steidle je zrastel že previsoko in je v svojih govorih napadal vsevprek: bindišarje, ministre in celo zveznega kanclerja. Dr. Schober je prekinil z njim

vsak stik. Vsled tega se je povsod osovražil in vsi voditelji so morali odstopiti: dr. Steidle, dr. Pfriemer, Rauter, Oberegger itd. Za zveznega voditelja je bil nato soglasno izvoljen knez Starhemberg, dosedaj gornjeavstrijski voditelj, šele 31 let star veleposestnik. Takoj po izvolitvi je izjavil, da sprejme mesto zveznega voditelja le pod pogojem, da si sam po lastni volji izbere pomočnike, ki so vredni njegovega zaupanja. Dr. Pfriemer ostane deželni vodja za Štajersko, dr. Steidle pa za Tirolsko. Knez Starhemberg bo iskal zopet vezi, ki jih on sicer še ni prekinil, z zveznim kanclerjem. Starhemberg je narodni socijalist Hitlerjeve struje in ni izključeno, da osnuje v Avstriji lastno heimwehrovsko stranko. S tem pa bo gotovo še počakal do 14. t. m., da vidi, ali bo Hitler v Nemčiji napredoval. Sicer pa je avstrijska Hitlerjeva stranka dobila iz Monakovega naravnost ukaz, da v celosti pristopi k Heimwehru in se z vsemi silami posveti agitaciji za razmah tega gibanja. Pred odstopom je baje dr. Steidle zahteval od meščanskih strank, da prepustijo Heimwehru 25 mandatov. Po poročilu dunajskega lista je koroški Heimatschutz sklenil, da postavi za prihodnje državnozborske volitve svojo lastno kandidatno listo. Pričakuje se, da se bo ta sklep razširil tudi na druge zvezne dežele. Že na zadnjem sestanku se je obžalovalo, da Heimwehr nima svojih lastnih zastopnikov v parlamentu.

Dr. Schober je izjavil na vprašanje o gospodarskih težkočah, da obstoji avstrijski problem slejkoprej v tem, da so Avstrijo iztrgali iz njenega gospodarskega ozemlja. V tem problemu je do gotove mere tudi problem Evrope. Naša Avstrija je naravnost šolski primer Panevrope. Načrt za ustanovitev Panevrope je zares lep, usoda pa nas sili k stvarnosti. Zato moramo najprej premišljati o pogojih, s katerimi se more ustvariti Panevropa. Poizkusimo torej uporabiti lepa Briandova načela tam, kjer so sedaj uporabljiva. Upam, da se bo pri teh poizkusih upoštevala posebnost držav in narodov, kar je prvi pogoj za uspeh tega velikega načrta. Glede bodočih volitev je povedal, da pripada posebno Heimwehru velik pomen. Edina naloga Heimwehra more biti podpiranje vseh treh meščanskih strank v volilnem boju. Če so kaka nasprotstva, se morajo v interesu skupne stvari premostiti. Podunavski federaciji bi se priključila Avstrija samo tedaj, če bi je pripadala tudi Nemčija. Avstrija bo morala zlasti sedaj iskati svojo naravno interesno skupnost, ko se na varšavski konferenci združujejo agrarne države vzhoda. Jeseni se bo parlament moral baviti z velikim vprašanjem revizije carinskih tarif.

Veleizdajniški proces se je pričel dne 1. t. m. v Trstu pred izrednim sodiščem proti 87 Slovencem, ki se morajo zagovarjati radi najrazličnejših obtožb. Italijanski državni pravdnik jih obtožuje, da so hoteli s silo odtrgati Julijsko Benečijo od Italije ter izvojevati z nasilnimi sredstvi osamosvojitev Slovencev pod Italijo. Ker je bilo število obtožencev le preveliko za enkratno razpravo, je bilo naknadno sklenjeno, da se bo vršila zaenkrat razprava samo proti 18 obtožencem. Obtoženci so po kakovosti dejanj razdeljeni v tri skupine. V prvo skupino spadajo 4 obtoženci, ki so obtoženi umora in drugih dejanj. Za te zločine določa zakon o zaščiti države smrtno kazen. Druga skupina je obtožena požiganja šol in atentata na „Svetilnik zmage". Tudi za ta dejanja določa zakon smrtno kazen. Ostali obtoženci so obdolženi prikrivanja razstrelil, snovanja tajnih organizacij z vojaškimi cilji, umorov itd. Predvsem pa se gre za bombni atentat na tiskarno lista „Popolo di Trieste", pri katerem je bil urednik Neri ubit in nekaj ranjenih. Državni pravdnik je predlagal za 5 obtožencev smrtno kazen, za ostale pa 4—25letno ječo. Sodišče je nato obsodilo 4 obtožence na smrt in 12 na ječo od 5 do 30 let. Smrtna obsodba se je izvršila 6 ur po razglasitvi sodbe v Bazovici. Ustreljeni so bili: Marušič, Bidovec, Miloš in Valečič. Dva obtoženca sta bila oproščena. Fašistični režim je zopet za štiri umore bogatejši. In še več. Ko je oče Valenčiča slišal o smrtni obsodbi svojega sina, je izvršil samomor in mati usmrčenega Bidovca je znorela. Z enim udarcem šest žrtev. To so dokumenti barbarstva, katerih primere zgodovina ne pozna.

Manjšinski kongres je 3. t. m. otvoril dr. Wilfan. Prvič so se ga udeležili tudi Baski, Litvanci iz Nemčije in Romuni iz Jugoslavije. Zastopanih je bilo nad 30 delegacij narodnih manjšin, ki predstavljajo 40 milijonov ljudi. Na prvi seji je poročal glavni tajnik kongresa dr. Ammende o zaključkih, ki izhajajo iz prve sestave izvirnih poročil o razmerah v posameznih manjšinskih ozemljih. Drugi dan je poročal delegat Ulitz o Panevropi in je prišel do zaključka, da Briandov načrt ne pomeni rešitve, ker pozna samo države, ne pa narode kot take. Izvolile so se tri komisije. Po drugih poročilih je sprejel kongres resolucijo, ki jo je pripravil poseben odbor, in zaključil zasedanje. Natančnejše poročilo o poteku kongresa prinesemo prihodnjič.

Poljska proti Nemčiji. V prisotnosti nad 10.000 oseb se je 31. avgusta vršila v Varšavi velika manifestacija proti izjavam ministra Treviranusa. Izglasovana resolucija ugotavlja, da ves poljski narod z gnusom obsoja vse zahteve po okrnitvi ozemlja poljske države. Poljska ne bo nikdar dovolila, da bi ji kdo odtrgal samo ped njenega ozemlja, osvobojenega izpod stoletnega jarma. Resolucija dalje ugotavlja, da je bila ponovna priključitev ozemelj Poljski, ki so ji bila nekoč ugrabljena, samo dejanje mednarodne pravičnosti. Resolucija je bila izročena poljskemu ministru zunanjih zadev Zaleskemu, ki je delegaciji potrdil, da je poljska vlada popolnoma soglasna s poljskim narodom in da bo ostala vedno čuvarica nedotakljivosti republike ter ne bo nikoli dovolila, da bi se na kakršenkoli način izvršilo nasilje nad poljskimi pravicami. Enake demonstracije so se vršile tudi v Lodzu. Pri demonstracijah je prišlo do spopadov med demonstranti in policijo. 3000 oseb je prodrlo policijski kordon in valovilo proti nemškemu konzulatu, kjer so bile razbite šipe. Policija je aretirala 20 voditeljev demonstrantov, 23 policistov pa je bilo več ali manj težko ranjenih.

Varšavska konferenca. Poljedelske evropske države streme po tem, da se v sodelovanju odkrije način, kako premagati poljedelsko krizo. Nekatere industrijske države namreč s svojimi ukrepi še bolj poostrujejo že obstoječe težkoče tako v poljedelskih kakor v industrijskih državah. Zato je omajen sedanji ustroj svetovnega gospodarstva. Treba je najti pameten sporazum med poljedelskimi in industrijskimi državami v Evropi glede izmenjave pridelkov. Namen varšavske konference je bil predvsem, da se združijo najprej agrarne države. Na zaključni skupni seji je bilo v resoluciji izraženo, da je varšavsko zborovanje dovedlo do popolnega soglasja interesov agrarnih držav. Glavna točka naj bo bodoče sodelovanje vseh na konferenci udeleženih držav. To sodelovanje naj se izraža v politiki trgovinskih pogodb. — V zvezi s tem so romunska, jugoslovanska in madžarska vlada izročile tajništvu Društva narodov noto, ki predlaga razne odredbe za pospešitev izvoza poljedelskih proizvodov iz vzhodnih in podunavskih evropskih poljedelskih držav. Vlade izjavljajo, da so sestavile te predloge v smislu poziva, ki ga je ženevska konferenca za carinsko premirje meseca marca poslala vsem evropskim državam. Imenovane tri vlade predlagajo določitev izvestnih referenčnih carin v glavnih uvoznih državah Evrope, določitev določene višine cen za agrarne produkte in za agrarne pridelke uvedbo popolne uvozne svobode na vseh evropskih tržiščih, odstranitev uvoznih zaprek in onih odredb, ki imajo za cilj umetno omejitev uvoza, dalje preprečitev vsakega zapostavljanja evropskih agrarnih držav v korist prekomorskega uvoza.

DOMAČE NOVICE

Plebiscitne proslave. Propagandni odbor je zasedal 23. avgusta pod predsedstvom pisatelja Perkoniga. Predvsem se je izrekla zahvala vodji tukajšnje radio oddajne postaje. Obljubil je, da bo vse potrebno pripravil za prenos slavnosti od 7. do 12. oktobra. Izrekla se je tudi želja, da bi se za 10. oktober sestavil poseben koroški program. Generalno ravnateljstvo zveznih železnic je dovolilo 50% popusta na železnici za strelske prireditve v Šmohoru od 30. avgusta do 8. septembra, za mladinski telovadni nastop v Borovljah in oktobrske slavnosti. Glasovalne spominske table se vzidajo v Št. Vidu ob Glini na hiši, v kateri je imelo svojo sedež deželno agitacijsko vodstvo in na gradu v Celovcu, kjer je uradovala glasovalna komisija. Za cono A bodo spominske table enotne. Posebno priporoča propagandni odbor, da bi se vzidale table ob demarkacijski črti, da bi se tako označilo ponesrečeno razkosanje dežele. Nemškemu tisku se bodo poslali izvirni članki o Koroški in plebiscitu. Še preden bodo ti članki objavljeni, vemo, kako bodo imeli vsebino. — Končni program za plebiscitne proslave okrog 10. oktobra obsega: 9. okt. zvečer kresovi, ki jih pripravi Heimatbund. 10. oktobra slavnost na pokopališču, slavnostna seja deželnega zbora in veselica šolarjev, popoldne izleti v glasovalne ozemlje. 11. oktobra ob pol 10. se odkrije spominska tabla na hiši deželnega orožniškega poveljstva, ob pol 11. se otvori koroška razstava, ob pol 6. popoldne obhod po mestu z vojaško godbo, ob pol 7. zbirališče na Novem trgu, kjer se še enkrat razglasi izid glasovanja, in govor dr. Steinacherja. Nato bakljada po mestu in slavnostna predstava v gledališču in koroški večeri v raznih gostilniških prostorih. Dne 12. oktobri ob 6. zjutraj budnica vojaške godbe, ob pol 9. maša na prostem na Starem trgu, ob pol 10. odkritje spominske plošče v dvorišču deželne hiše, ob pol 11. slavnostni obhod po mestu, ob 4. povorka narodnih noš in godbe na štirih celovških trgih in od 7. zvečer naprej plesne prireditve po vsem Celovcu. Tako se bodo slavnosti primerno zaključile.

Žihpolje. (Cerkven shod.) V nedeljo dne 14. t. m. je na Žihpoljah velik cerkven shod — vnanja slovesnost praznika Imena Marijinega — s sledečim sporedom: Ob ½7. uri prva sv. maša, ob 7. uri nemška pridiga in z blagoslovom sv. maša. Ob 8. uri, ko pride procesija iz Kaple, z blagoslovom sv. maša in na to slovenska pridiga. Ob 9. uri slovesna sv. maša. Priložnost za sv. spoved je na predvečer in v nedeljo od ½6. ure začenši. Popoldne ob četrt na tri pete Marijine litanije z blagoslovom. Vsi častilci Marijini so na shod prav prisrčno povabljeni!

Borovlje. (Obč. seja dne 2. IX.) Kakor smo na tem mestu že zadnjič poročali, se je morala zadnja seja prekiniti, ker so odborniki slov. stranke in vsenemci zapustili sejo, ker se je na predlog soc. dem. hotelo dati zopet svoto 700 S za „Kinderfreunde". Sklicati se je morala nova seja. Soc. dem. so tudi to pot vztrajali pri tem predlogu. Vsenemec Legat se izreče proti svoti in povdarja, da ni res, kar se trdi, da bi bila njegova stranka proti otroškemu skrbstvu, kot je to pisal soc. tisk. Ni pravilno, ako se izda za to taka svota, ko je dobil otroški vrtec veliko manj. Odbornik Kor. slov. stranke izjavi, da je podal strankino mnenje o tej zadevi že na zadnji seji in tedaj tudi slovenske želje. Odločno da pa zavračamo trditve soc. časnikov, da je obstojala zveza med Slovenci in vsenemci. Taka zveza ni obstojala, ne obstoji in bržkone v naši občini tudi ne bo. Zveza med strankami obstoji morda pri okr. šolskem svetu v Podljubelju, a ne pri nas. Predlog se nato sprejme s 15 glasovi proti 12 ostalim. — Dovoli se prispevek za zdravniške stroške bolnega E. Kobana. — Reši se nekaj točk za sprejem v domovinsko zvezo. — Rekurs g. Sagoschena radi zidanja blizu njegovega posestva se zavrne. — Nato se reši še več točk ubožnega odseka. Toliko o seji. — Pripomniti pa moramo, da se je uprizorila proti naši stranki strašna gonja vsled tega, ker niso glasovali naši zastopniki za soc. predlog. Da smo zvezani z Nemci, da smo proti revnim otrokom itd. Ne bomo se spuščali v polemiko radi iz trte izvitih trditev, a pribiti moramo, da so bili ravno Slovenci tisti, ki so se povsod potegnili za najrevnejše. Kako so pa postopali socialisti s slovenskimi delavci in njih družinami leta 1921? In danes? Pri okr. šolskem svetu v Podljubelju so se združili Nemci in soc. dem. ter nastopili proti najrevnejšim izmed revnih, to je proti ubogim otrokom slov. staršev in slov. jeziku. Ali je morda to tudi mednarodno? Sicer pa bomo govorili o tem še na pristojnem mestu. Tam se bo tudi pokazalo ali imajo naši zastopniki delavstva res tako veliko ljubezen do najrevnejših otrok, ki jim niti ne privoščijo, da bi se učili v svojem materinskem jeziku. In pred desetimi leti je pisal soc. dem. propagandni list, da soc. dem. stranka ne pozna narodnostnih predpravic, temveč samo narode in narodnosti z enakimi pravicami in obsoja vsako zatiranje enega naroda po drugemu. Kaka razlika med soc. dem. teorijo in prakso! V praksi se postavijo vse lepe besede na glavo, samo da služi dejanje nemštvu in ponemčevanju.

Sele. (Letviščarji.) Ko so se koncem avgusta začele zbirati lastovke, da polete prezimovat v toplejše južne kraje, so začeli odhajati

tudi naši letoviščarji. Toplo planinsko solnce in čisti zrak sta privabila tudi letos nekaj letoviščarjev z Dunaja, Gradca, Celovca, Ljubljane in štajerskih Apač, da si tu odpočijejo od mestnega hrupa in si utrdijo svoje živce. Morda so se nekateri varali, kajti tudi v Selah življenje ni več tako mirno, kakor je bilo nekdaj. Pritoževali so se nekateri, da jih je iz sladkega spanja večkrat budil ropot motociklja. En profesor pa je iz strahu pred gostilniškim hrupom v sobotah in nedeljah pobegnil spat raje v Borovlje. Pod vasjo je vsled deževja nastalo, menda letoviščarjem na ljubo, malo jezerce, iz katerega se je vsak večer razlegal ljubek koncert žabic. Ker so te živalice vedele, da razvajeni letoviščarji pogrešajo v Selah zabavnih prireditev in koncertov, so jim na ta način hotele ustreči. In zares je zatrjeval neki Celovčan, ki je imel svojo sobo blizu jezerca, da prav lahko pogreša svoj radio in da se ob žabljem ragljanju da prav sladko zaspati. Upamo pa, da lo letoviščarji iz Sel nesli s seboj dobre vtise.

Drobne koroške novice. V neki celovški restavraciji je restavraterka dovolila, da smejo peti Italijani italijanske pesmi. Večkrat v tednu so v tej gostilni koncerti ter pojejo razna društva. Že pri prvi pesmi so gostje začeli žvižgati in vpiti: Abzug, Abzug, wir brauchen keine Italiener! Gostilničarka bo storila prav, že zanaprej prepove nastop vsakemu drugemu društvu. Ta dogodek pa kaže, da javnost ne simpatizira tako z Italijani kakor oficijelni krogi, ki bi jih najraje nosili kar na rokah. — Dne 30. avgusta je bilo na Koroškem 1470 podpiranih brezposelnih. — Sveče so narodno močno ogrožen kraj in zato želijo prireditelji pevske slavnosti 21. septembra udeležbo v množicah. Prireditev v Svečah podpira deželna vlada oficijelno in je vožnja za tja in nazaj znižana. — Premeščen je bil kaplan Ljudevit Jank iz Podkloštra v Šmarjeto v Rožu in kaplan Anton Koperek iz Poreč v Podklošter. — V Lečnah pri Galiciji so našli 1. t. m. v Dravi žensko truplo, ki je bilo že 8—14 dni v vodi. Starost 25 do 30 let. Ugotovilo se je, da je utopljenka iz Št. Vida ob Glini. — V vasi Sreje pri Lipi ob Vrbskem jezeru je 31. avgusta pogorelo 5 posestnikov. Pogorelo je 8 poslopij in vse, kar je bilo v njih, tudi nekaj svinj. Ogenj, ki je nastal za nekim skednjem, je najprej opazil strojevodja osebnega vlaka, ki je dal signal. Posestniki so postali čez dan berači ter se obračajo na prebivalstvo za pomoč. — V noči pred 27. avgustom je pogorel v Domačni vasi pri Št. Tomažu Lesjakov skeden. Vzrok požara ni pojasnjen. V nekaterih krajih so se požari tako pomnožili, da deželna zavarovalnica ne sprejema več teh zavarovanj. — Na zvezni in realni gimnaziji se pričnejo sprejemni izpiti za prvi razred, za ostale razrede in ponavljalni izpiti den 16. t. m. ob 8. uri. Sprejemanje novih učencev v 2. do 8. razred isti dan v ravnateljevi pisarni od 9. do 12. S seboj je prinesti rojstni list, domovnico in zadnje šolsko izpričevalo. V sredo 17. t. m. se izpiti nadaljujejo. V četrtek 18. t. m. se zberejo učenci ob 9. v razredih, v katere hočejo biti sprejeti. Brez zadnjega letnega izpričevala ni vpisa. Dan nato ob 8. šolarska maša. — Na realki se pričnejo sprejemnni izpiti za prvi razred dne 17. t. m. ob ¾ na 10. Dokumenti isti kot za gimnazijo. Ponavljalni in drugi izpiti v torek 16. t. m. ob 8., dosedanji učenci pa se vpišejo 17. t. m. od 8. do 10. ure. — Dne 2. t. m. je divjala na Podkloštrom, Sovčami, Zagoričami in Rutami huda nevihta s točo. Toča je bila debela kot golobja jajca in jo je bilo opaziti pod kapom še naslednji dan. Poti so se takoj spremenile v potoke in voda je drla v niže ležeče hleve, da se je morala živina reševati. Škoda je občutna. Trpeli so predvsem vrtovi in sadonosniki. Sadje bo treba sprešati pred časom, ker je otolčeno. Našlo se je tudi veliko ubitih ptic.

Zadolje pri Glinjah. (Poroka.) Človeku ni dobro samemu biti, tako si je mislil tudi p. d. Pamžov Marki, doma pod Železniškim skalovjem. Sedem let je bil v Ameriki, a letos se je vrnil ter prišel, da se poroči z gdč. Mici Čemerjevo. Nedelja dne 24. avg. je bil isti veseli dan. Ženin kakor tudi nevesta sta oba iz zavednih slov. hiš. Močan boroveljski pevski zbor je napravil na predvečer pred ženitovanjem s krasnimi pesmimi podoknico nevesti, ki je dolga leta tudi društvena igralka. Med melodijami slov. domačih pesmi je pač prehitro minul prijetni „Polterabend" v prijazni Čemrovi hišici. Novim poročencema pa kličemo: Bilo srečno!

Št. Vid v Podjuni. (Smrt.) Primeroma še mlada je morala zapustiti svojo idilično domačijo na Horcah Marija Hobel, rojena Wutej, p. d. Paharica. Nekoliko pred tremi leti smo položili k večnemu počitku njenega moža in za njim sedaj še njo. Preko pol leta je bolehala na vodenici, a zdravniška veda ji ni mogla podaljšati življenja. Kako neznosno trpljenje v tem času, ko ni mogla več hoditi ne jesti in ji je zastajala sapa. Mučenico, ki je malo dobrega izkusila v življenju, smo položili dne 8. t. m. v prerani grob. Že kot prvi obrok v družini je morala biti kot stroj in po moževi smrti sama za vse delo na malem posestvu. Blagor mu, ki se spočije po trnjevi poti Bogu vdanega življenja v hladni zemlji! Vsi sočustvujemo z nedoletno hčerko-siroto. Svetila ji večna luč!

Sele. (Visok obisk?) Nekateri ljudje trdijo, da je Sele zopet obiskal velik gospod v kosmatem kožuhu, namreč — medved. Bivališče da ima v Vilcah, severovzhodnih obronkih Košute. To sklepajo po najdenih ostankih raztrganih ovc. Videl ga menda še ni letos nihče, a verjetno je, da se je res zopet pritepel v naše kraje. Kosmatincu so se pač zbudili spomini po rejenih selskih ovcah in obiskati hoče kraje, kjer se je prejšnja leta precej nemoteno izprehajal. Kje je lovec, ki bi si z dobro pomerjeno kroglo zaslužil redko lovsko čast, kupil medvedov kožuh, kmete pa rešil te medvedje nadloge?

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta, dne 22. avgusta 1930.

Mrgr. Podgorc: Podpora se je od vlade izrečno dala za to, da se vzdrži obdelavanje polja in se je dala za esdanjo silo, z letos! Zdaj se pa jemlje od tega denarja za vse mogoče, n. pr. pota v gorah, za vzpenjače itd. To ni v redu. Za te potrebe se mora dobiti pomoč drugje; če bomo denar tako razstiljali, za potrebno in namerovano pomoč ne bo ostalo ničesar. — Sprejme se sklep: Predsedništvu se naroči, da poizveduje radi davka na blagovni promet in če mogoče naj se opusti še ta. Za mlekarne se vzamen 500.000 S, za male mlekarne 50.000 S. Mlekarnam se posodi denar brezobrestno in v 10 letih bi ga vrnile, tako da bi bil ta denar potem za druge potrebe na razpolagu. —Osvald: Jaz sem načelno proti temu, da se ta denar rabi za subvencije. Vlada naj skrbi, da se zadruge producentov družijo z zadrugami konzumentov, pa ne bo treba podpor. — Sattlegger ugovorja Osvaldu. Mlekarne so orgnizacije za prodajanje in s podporo es stori nekaj odločilnega. Za šolstvo se mora vzeti 300.000 S, ker se morajo na kmetijskih šolah urediti pripravljalni tečaji. Za Šmoher pa je treba kmetjiske šole, ker ljudje tam potrebujejo učitelja, ki bi jih vodil v gospodarskih napravah. Kader so bo dovršila regulacija Zile, bodo imeli kmetje dosti opraviti z uravnavo zemljišč. Kmetijsko šolo za Labudsko dolino pa naj uredi dežela.

Supersberg: Predsedniki okrajnih društev so naglašali, da s tujimi semeni nikamor ne pridemo in da moramo sami izpopolniti svoje naprave za preizkušnjo semen. Delo, ki se je do zdaj izvršilo nikakor ni bilo povoljno. Predlagalo se je, naj se v ta namen vzame od podpore 70.000 S. Za umetna gnojila, da se bo mogla cena znižati, se vzame 200.000 S. S tem se naj doplača pri voznini za gorjance. — Nau: Pri naročevanju umetnih gnojil so te.ave vedno večje. Tovarne se kartelirajo in navijajo cene. Zadnji čas se je cena Tomaževe žlindre zvišala na 10 grošev pri kili. K temu pride povišana voznina na nemških železnicah. Tako dragih gnojil kmetje ne bodo več naročevali, zato je treba cene znižati s podporami. Predlagalo se je 200.000 S, ko bomo le enkrat vedeli, kaj dobimo? To se lahko napravi, da se gnojilo da po tisti ceni na vsaki postaji, kaj drugega pa je vožnja od potsaje domov. — Rainer: V Rožu bi se lahko organizirali kmetje, ki vozijo lesovino na železnico, ti bi lahko nazaj grede vozili gnojila. — Dr. Stotter: Predlagalo se je tudi, da bi se podpiralo odpošiljavanje krompirja. Kam in kako, pa se še ne ve.

Pitanje živine (Anmästungsaktion).

Dr. Scheuch: Za napitavanje živine je minister dovolil zneesk 57.000 S. Akcija se je v deželi zelo dobro obnesla. Za 2000 glav živine se je dalo krme po znižani ceni. Večji del te krme je šel v gore, v Melansko, v Gmönd, Trg, Breže. S to krmo so kmetje živino nekoliko napitali in so jo mogli po ugodni ceni prodati. Plačevanje te krme, ki se je oddajala po nizki ceni, je naletelo na težkoče. Zastopniki okrajnih društev so naglašali, da bi se potrebovalo cene krme, ne samo za napitavanje, marveč tudi za rejo plemenske, mlade živine. Gorjanci nimajo krme in tako živinoreja zaostaja.

Pomoč za prodajanje živine in svinj.

Dr. Scheuch: Največjega pomena za planinske dežele je pospeševanje prodaje. Tukaj, se ne gre za podpiranje posamnika, marveč za neki red, ki omogoči kmetu eksistenco. Koncem l. 1929 je zvezno ministrstvo uredilo prodajalno organizacijo, ki jo na Koroškem upravlja kulturni svet. Ta naprava es je dobro obnesla. Pred nekaterimi dnevi je odšel 50. vagon mesnih svinj na Dunaji, vsega smo odposlali 4000 prašičev. Živine es je odposlalo 1550 glav. Denar, ki je na razpolago za gorjanske kmete, bi se najbolje porabil, ako se za dalje časa uredi svinjereja in es ljudem pomaga prodati, kar so priredili. Meierhofer je izračunal, da se dohodek iz svinjereje v deželi viša. L. 1926. se se dobilo na nektar intenzivno obdelanega polja za svinje 68 S, l. 1929. pa že 127 S. Žito je bilo 1926 vredno 5.8% tržne produkcije, l. 1929. 3.8%. Ljudje opuščajo pridelovanje žita. Pri pošiljatvah na Dunaj se ljudem garantira primerna cena in glavni dobiček je, da mora mesar doma plačevati tudi isto ceno. Sicer pa že mnogi posestniki svinjerejo zopet opuščajo, ker je cena zelo padla. Koroška ima 30.000 plemenskih svinj, od katerih se dobi 240.000 prašičev v letu; od teh se jih 90.000 v deželi potrebuje in proda. Koroška ne proizvaja samo plemensko, marveč tudi pitovno govejo živino. Svojčas je šlo dosti živine na Bavarsko in na južno Tirolsko, zdaj je pot tja zaprta in pride samo še dunajski trg v poštev. Zato je treba, da spravimo naDunaj, kar imamo živine odveč. Ako vsak teden odpravimo eden ali dva vagona, se domači trg popolnoma razbremeni. Domači mesarji tudi ne morejo spraviti vseh bikov in živine, ki se rabi za klobase. Za plemensko živino pa bo treba iskati odjemalcev na vzhodu.

Fašing se pritožuje, da so imeli nekateri posestniki, ki so zadnjič odposlali prašiče, pri teži velike izgube. — Dr. Scheuch: Svinje pridejo na Dunaj v nedeljo zvečer. V pondeljek zjutraj se prestavijo na trg v St. Marksu, kjer se krmijo in napajajo. Potem pridejo mesarji in si izbirajo, kakor kmet, ki kupuje vole. Zdaj se tehtajo in to delo izvrši poseben uradnik. Pri transportu nastane zelo različen kalo; ako se žival doma preveč napita, bo kalo zelo velik. Posestniku iz Labudske doline pa je troje svinj zbolelo, ker se jih je doma preveč napitalo; napadlo jih je črevesno vnetje in so se dale na Freibank. Posestnik je imel seve veliko izgubo. Svinje, ki so se lačne dale v vagone, so prevažanje najbolje prestajale, potem so pa na Dunaju, ko se jih je krmilo, dobro jedle in razmeroma imele malo izgube v teži.

Prosto prodajanje mleka se bo prepovedalo.

Dr. Pauler: Za ureditev prodajanja mleka se je predložil načrt štajerske kmetijske zbornice in načrt celovškega magistrata. Pred 4 leti se je še veliko mleka uvažalo. L. 1929. so se že izvažali mlečni pridelki. Vsled večje produkcije so nastale težave pri prodajanju in je cena mleka padala. Sicer pa je v prodajanju sira in malsa kriza po vsem svetu. Zadružne mlekarne imajo velike izgube, ki jih dalje ne morejo nositi. Cene svežega mleka zopet padajo. Posestnik iz Vetrinja je nedavno anonisral v listu, da pošilja sveže mleko po 35—38 grošev v hišo. Poizvedovalo se je in našlo, da ima tisti sploh samo 10 litrov dnevno na prodaj, ali s takimi naznanili kvari ceno. V mestih Celovec in Beljak se na dan prinese 5000 litrov mleka neposredno od kmetov, 20.000 litrov pa se ga nabere v mlekarnah. Zasebnim mlekarnam ne pride na misel, da bi iz mleka delale maslo in sir; zasebne mlekarne bodo, ko sa mleka iznebiti ne morejo, ljudi odklanjale, zadruga paje obvezana prejemati vse, kar se vpošlje. Zato se predlaga nova ureditev prodajanja mleka: Milchregulativ, po katerem se prepove na trgu prodajati nepasterizirano mleko v odprtih posodah in es zapove, da se mleko sme oddajati asmo v za to odločenh prostorih itd. In na pretsopke se naloži stroga kazen, kakor da bi se bilo mleko kvarilo.

Hernler je proti predlogu. Ta ureditev zadene veliko malih posestnikov, ki mleko oddajajo konzumu in to število je veliko večje, nego število članov mlekarn. Uredba gre vse predaleč, ker zapopade vse kraje, ki štejejo več, ko 500 ljudi. Kmetom v mestni okolici bi se moralo vsaj pustiti odjemalce, katerim so dajali mleko že leta esm. Potem bi es morali spraviti ti kmetje v mlekarne. To bi bila pot, da se zajame vse mleko. — Grimšic: Ta ureditev je velika nevarnost za okolico mesta in zdi se mi, da je nedopustno, tako dalekosežno posezati v privatno gospodarstvo. Reklo se je, da nastopajo mlekarne kot regulator cen. Ali mleko je imelo svojo ceno že pred vojsko. Tedaj so Celovec z mlekom oskrbeli okoliški kmetje. Po vojni so se ljudje vrgli v večji meri na mleko, ker je tu dobiti najprej denarja. Dosedanjim liferantom je nastala tekma iz daljne okolice. Ali zdaj hočejo mlekarne okoliškega kmeta odriniti in mesto dobiti izključno zase. Ne razumem, kako se more pod pretvezo, da se hoče varovati cene, odrivati dosedanje liferante. Na Starem trgu stoje stojnice za meso v prahu in muhe jih obsipajo, pa se nihče ne zgraža.

Msgr. Podgorc: Ako stvar prav razumem, se tu hočejo mlekarne iznebiti konkurence posamnih posestnikov, ki zdaj pošiljajo mleko naravnost konzumentom ter zanj dobivajo toliko več ko mlekarna, kar ta potrebuje za svoje režije. Ta mali dobiček naj se ljudem pusti v težkih sedanjih razmerah, ki so v mestni okolici težje kakor drugod. Ni res, da bi mogla mlekarna držati višje cene: ravno ona se bo morala naprej pogajati z delavsko zbornico in bo imela cene, kakor jih delavci dovolijo, nič višje. Res je v mlekarnah napredek, ako pa kdo zamore delati ceneje, naj se mu pusti. Vše takšne postave postanejo za kmeta zanjka, ki se mu voije okoli rok in nog, da nikamor naprej ne more, tudi gospodarstvo potrebuje, ako naj prospeva, nekaj prostosti.

Sattlegger: Milchregulativ se je sprejel že od drugih kmetijskih zbornic. Vesm je jasno, da je treba za mleko rednega gospodarstva, da se vzdrži rentabiliteta mlekarstva. Kmetje okoličani pravijo, da se jim dela škoda, ako se sklene regulativ, ako es ne sklene, imajo škodi drugi. — Grimšič Svojčas so okoliški kmetje dajali mleko v bolnico. Ko je nastala celovška mlekarna, se je tem kmetom dovolila višja cena, da so svoje odjemalce prepustili mlekarni. Potem se določujejo prehude kazni. Ljudje bodo naprej prodajali mleko, nato se jih bo kaznovalo po kazenskemu zakonu pri sodišču. Ta prestopke naj bi kaznovalo okrajno glavartsvo, ne sodišče. Potem bi prosil, da da se ljudem, ki izgube odjemalce, dovoli neka odškodnina. (Konec.)

Jubilejna razstava živine. Kmetiška okrajna zveza v Velikovcu priredi v sredo dne 17. septembra 1930 na razstavišču v Velikovcu razstavo živine glasovalnega ozemlja. Pričetek razstave ob 8. dopoldne. Razstavile bodo samo živinorejske zveze in zadruge glasovalnega ozemlja, samo k premiranju lahko prižene bika tudi vsak neorganiziran kmetovalec. Razstavili se bodo: konji grabštanjske konjerejske zadruge in iz okolice Velikovca; govedo velikovške, grebinjske in pliberške živinorejske zadruge; svinje treh pasem in križanj; ovce gorske in ravninske; kokoši velikovškega društva in sicer sedem pasem, gosi, race, purani, pitana perutnina in jajca teh plemen; čebele z vsemi pripomočki in pridelki čebelarstva; posebna razstava kmetijske šole pri Hoprijanu in gospodinjskega tečaja. Za tem zabavni večer v sodelovanjem godbe iz Nemške Bistrice pri Gradcu in tečajnic. Godba bo igrala tudi na razstavišču. Začetek zabavnega večera ob 7. zvečer v mestni telovadnici. Razstavljalni odbor vabi vse interesente, pospeševalce, dobrotnike in prijatelje kmetijstva, da si razstavo ogledajo. — Malokdaj se nudi prilika, da bi si mogel naš kmet ogledati tako važno razstavo, ne da bi veliko zamudil in potratil. Zato obisk razstave tudi mi priporočamo.

Napačno štedenje ne prinaša dobička. Kdor tega ne verjame in se boji izdatkov za novi posnemalnik ter dela s starim naprej, bo enkrat gotovo o boljšem poučen. Vsak kmetovalec naj pomisli, da mora njegov posnemalnik posnemati leto za letom vsak dan. Kako svoje delo stori, za kmeta ni vseno, ker je izguba na sirovem maslu pri slabo posnemajočem stroju lahko višja nego vsota, ki bi jo moral izdati za res dober posnemalnik. Dober posnemalnik mora biti iz najboljšega materijala, lahko teči in se pustiti udobno čistiti. Tako se njegova porabnost leta ne bo zmanjšala in posestnik bo imel veselje z njim. Stroj, ki vsem tem zahtevam povsem odgovarja, je znami Dahlia — posnemalnik. Njegova cena je v primeri z odlično dobrino in delom zelo nizka in se more odplačati tudi v ugodnih obrokih. 134.

Pospeševanje gradenj in najemnina. Oboje vprašanj je tesno zvezanih. Zanimivo pa je preiskati, s kako visoko najemnino je računati pri stanovanjskih stavbah z zvezno podporo. Po dosedanjih izkušnjah stane srednje stanovanje v večdružinski hiši (4 sobe in kuhinja) okrog 31.000 S na Dunaju in na deželi 21.000 S. Če da potem hišni posestnik stanovanje v najem za lastno ceno, je treba plačati na Dunaju 155 S in v deželah 105 S najemnine mesečno. Najemnina je v primeri z dohodki vsekakor previsoka. Če primerjamo s tem stroške pozidave stanovanjske hiše s pomočjo stavbne hranilnice, pride stanovanje s 4 sobami in kuhinjo na 20 do 25.000 S z zemljiščem vred in mesečna najemnina z odplačilom bi znašala 100 do 125 S. Pri tem se morajo vpoštevati dohodki vrta in od podnajemnikov. Od tega odpade komaj polovica na najemnino, dočim je druga polovica odplačevanje posojila, da je hiša v 15 do 20 letih brez dolga. Potemtakem je bivanje v lastnih hišah za polovico cenejši nego v hišah, ki so se sezidale z državno podporo.

Suhe gobe (jurčke ali kravjake) kupuje trgovina z mešanim blagom

F. Mory
v Sinči vasi. 132

Smolovo žganje (pristen domač pridelek) prodaja Valentin Kropivnik, Bilčovs, pošta Feistritz im Rosentale. 133

ŠTEDI PRI DELU IN ČASU, ČUVA PERILO

INGOSPODINJAJE BREZSKRBNA IN VESELA.

134

DAHLIA SEPARATOR GESELL
Wien, XII/2., Wagenseilgasse 4/48.

Celovški trg. Živina: voli 1—1,20, plemenske krave 1—1,40, pitane krave 0,70—1, telice 1—1,10, pitani prašiči 2—2,45, plemenski prašiči 1,80—2,30 S za kg žive teže, koze komad 20 S, težki konji 500—1000, lahki 200—400 S. Žito: pšenica 27—28, rž 19—20, ječmen 24—26, oves 23—25, ajda 26—28, koruza 24—26, sladko seno 14, kislo 8, slama 8 g za kg. Grah 1,40, leča 1,60 S, zelen fižol 60, zelje 30—40 g, prekajena slanina 4,50, sirova slanina 2,80, svinjska mast 3, smetana 2,40—4 S, mleko 40—46 g kg, ozir. liter. Jajce 17—18 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Avstrija: Pred dvemi leti so začeli iskati v Zistersdorfu petrolej z vrtanjem. Delo je bilo kmalu ustavljeno, ker ni imelo uspeha. V februarju se je delo obnovilo in se je zvrtalo že 728 m globoko. Iz te globočine je nenadoma pritekla nafta. Vsak dan da vrelec 2000 do 3000 kg nafte. To bi bil prvi petrolejski vrelec v Avstriji in za državo velikanskega pomena. — Govori se o razpusti štajerskega deželnega zbora in o razpisu novih volitev. — Avstrijski davčni vijak tako dobro deluje, da je lanskega leta iztisnil iz prebivalstva preko 100 milijonov S več, nego je bilo predvideno v zveznem proračunu. Napram temu trije milijoni, ki jih dobi plebiscitna cona, ničesar ne pomenijo. — Italija: Pri Bologni je zavozil brzovlak v tovornega. Pri tem je bilo 8 oseb ranjenih. V brzovlaku se je vozil tudi general Cristini, ki predseduje izrednemu sodišču v Trstu, ki razpravlja proti 18 Slovanom. Več vagonov je bilo razbitih. — V južnotirolski gorski vasi Funders je postalo 20 kmetskih hiš žrtev požara. Ogenj je nastal v nekem skednju. Nad 20 družin je ostalo vsled te nesreče brez strehe in vsakih sredstev. — Dva italijanska državljana sta hotela pri Škocijanu tajno prestopiti državno mejo. Napadli so ju miličniki. Med streljanjem je bil 1 miličnik ubit, istotako en begunec in drugi miličnik težko ranjen. Italijanski listi govore o Orjunaših, četudi je bila organizacija razpuščena že pred leti. — Ostale države: Poroča se, da se je neko civilno letalo vnelo, padlo na neko hišo v Roquefortu in jo zažgalo. Lastnika hiše je ubil propeler, žena in otrok pa sta zgorela. Ubil se je tudi pilot. — Za volitve, ki se vršijo v Nemčiji 14. t. m., je bilo vloženih 24 volilnih predlogov. — V vasi Doljane v Beli Krajini v Jugoslaviji je uničil požar 37 poslopij. Škode je 750.000 Din. Zgorele so tudi 4 svinje in okoli 300 kokoši. Pri gašenju se je več ljudi ponesrečilo. Ogenj je nastal v podstrešju neke hiše. — Bolgarski komitaši so pri Filistriji vpadli na romunsko ozemlje. Banditi so nekaj kmetov privezali na drevesa ter so jih pretepali do krvi. Prišlo je do streljanja med orožniki in banditi, pri katerem je bilo 6 oseb težko ranjenih. Isto noč je bil drugje izvršen še en vpad, dan navrh pa že tretji. Pri zadnjem so oplenili mestno hišo v Ararti in sta bila ranjena 2 orožnika. — Na slovaških srednjih šolah se vpelje nemščina kot obvezen in madžarščina kot neobvezen predmet. V Celovcu pa slovenščina niti za Slovence ni več obvezna. Tako zatirajo Čehoslovaki manjšine napram Nemcem, ki se znajo v svoji širokogrudnosti samo širokoustiti. — Nad mestom Santo Domingo na otoku Haiti je divjal 3. t. m. strašanski vihar, ki je mesto in okolico strašno opustošil. Veter je dosegel 200 km na uro in odnašal strehe, ruval drevje, prevračal avtomobile in ustavljal vlake. Tekom štirih ur je bilo mesto podobno kraju, kjer je pravkar vihrala vojna vihra. Po prvih vesteh je bilo 1000 oseb ubitih, 4000 pa ranjenih. Bržkone pa bo končno število človeških žrtev nekoliko nižji. — Boji z vstaši v Maroku se ponavljajo. Na planoti Tafilalet so imele francoske čete 46 mrtvih in 25 ranjenih, pa tudi veliko vstašev je izgubilo življenje.

Komunistični izgredi. V Mürzzuschlagu je 30. avgusta povzročil v gostilni neki kovaški pomočnik izgred. Ko so ga hoteli prepeljati v policijsko stražnico, se je uprl in so morali policijski stražniki proti njemu uporabiti orožje, pri čemer je bil ranjen. V zadevo so se vmešale tudi druge osebe ter se je pred občinskim poslopjem zbralo kakih 200 oseb, večinoma komunistov, ki so grozili, da bodo poslopje zažgali, če aretiranca ne izpuste. Policijski stražniki so s pomočjo orožnikov skušali množico razgnati, kar pa se je šele posrečilo, ko so došla ojačenja orožnikov. Izgredi so trajali dve uri. Več demontsrantov je bilo ranjenih, pet pa so jih aretirali in so bili izročeni sodišču v Leobnu.

Čebele ustavile vlak. Iz Pariza se poroča: Čisto svojevrstna nesreča je v bližini Orleana za nekaj časa ustavila ves promet na kolodvoru Marmande. Neki tovorni vlak je peljal veliko število čebelnih panjev. En panj se je med vožnjo odprl. Čebelam vožnja po železnici gotovo ni nič kaj prijala. Z vso besnostjo so namreč napadle vse vlakospremno osobje. Železničarji so prestrašeni pobegnili na vse strani. Vlakovodja je bil tako težko ranjen od številnih pikov, da so ga morali takoj odpeljati v bolnico.

Prodam srednje posestvo

z lastnim vodovodom, poslopja v najboljšem stanju, v bližini prometne ceste, okrog 16 hektarjev zemljišča, zelo rodovitna zemlja.

136 Naslov v upravi lista.

Zahvala.

Za številne dokaze iskrenega sočutja ob priliki nenadne izgube moje predrage mamice, sestre itd., gospe

Marije Hobel, roj. Wutej
p. d. Paharice na Horcah

izrekamo tem potom vsem najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo za obiske, tolažila in pomoč med dolgo boleznijo, cvetje in spremstvo v tako častnem številu na zadnji poti drage pokojnice. Zahvaljujemo se nadalje č. g. dekanu J. Kindlmanu in obenem č. g. kaplanu J. Boštjančiču za asistenco pri pokopu ter društvenemu moškemu pevskemu zboru za žalostinke.

Vsem in za vse lepa hvala!

Na Horcah, dne 8. septembra 1930.

Marica Hobel, hčerka, bratje in sestre.

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdatelj in odgovorni urednik: Žinkovský Josip, tiskar, Dunaj, X., Ettenreichgasse 9. Tisk Lidová tiskarna Ant. Machát in družba (za tisk odgovoren Jos. Žinkovský), Dunaj, V., Margaretenplatz 7.